

דגם תשובות לשאלון עברית: הבנה, הבעה ולשון לבתי ספר ערביים – קיץ תשפ"ג, מס' 014381

פרק ראשון – הבנת הנקרא

1. יש לענות על אחד מן הסעיפים א-ב.
  - א. – ללמד אותנו שלא רק בני האדם צריכים לישון. (100%)
  - ב. – הגוף מתרפה בהדרגה עד לשלב שבו הגוף אינו פעיל, אולם המוח ער. (100%)
2. יש לענות על אחד מן הסעיפים א-ב.
  - א. על הנבחנים להשלים את המשפטים הנתונים על פי פסקה ג. (100%)
על פי פסקה ג, על השאלה מהי מטרת השינה אין תשובה ברורה. עם זאת יש שתי השערות: על פי הראשונה, המוח זקוק לשינה כדי לסלק רעלים / להתנקות מרעלים וכדי לחדש את מאגרי האנרגיה שלו. על פי השנייה, מערכת החיסון בגוף האדם זקוקה לשינה מפני שהיא חיונית לתפקוד שלה.
  - ב. על הנבחנים להשיב איזו הצהרה הציטוט מחזק, ולנמק את תשובתם על פי התחלת המשפט הנתונה. (100%)
    - הציטוט מחזק את ההשערה השנייה.
    - השערה זו היא התשובה, מכיוון שמערכת החיסון של הגוף היא היכולת של הגוף להתגונן מפני מחלות / מכיוון שהיכולת להתגונן מפני מחלות היא מערכת החיסון של הגוף.
3. יש לענות על אחד מן הסעיפים א-ב.
  - א. על הנבחנים להביא מן המאמר שני מאפיינים של אורח החיים המודרני, המובילים למחסור בשינה גם אצל מבוגרים וגם אצל בני נוער, ולהסביר מדוע הפגיעה בבני נוער קשה יותר מן הפגיעה במבוגרים. (100%)
מאפיין 1: תרבות הבילויים
מאפיין 2: חשיפה רבה למסך הטלוויזיה, לצג המחשב והטלפון החכם.
[מאפיינים אחרים: לחצים בעבודה / לימודים; סביבה שאינה מתאימה לשינה]
הסבר:
בני נוער זקוקים לשעות שינה רבות מכיוון שבגיל ההתבגרות המוח בתהליך התפתחות מואץ, ומחסור בשעות שינה עלול לפגוע בהתפתחות.
ב. על הנבחנים לכתוב שתי דרכים שונות לפתרון בעיית המחסור בשעות שינה על פי פסקה ה. (2x50%=100%)
דרך 1: לצמצם את זמן החשיפה למסכים / לשנות את סביבת השינה.
דרך 2: להגביל את שעות הבילוי בלילה.
4. יש לענות על שניים מן הסעיפים א-ג.
  - א. – עודף בשעות שינה מסוכן לבריאות האדם. (100%)
  - ב. על הנבחנים להשיב מהי מסקנה העולה גם מן המאמר וגם מן הקטע הקצר בנוגע לשעות שינה. (2x50%=100%)
המסקנה המשותפת היא שצריך להקפיד על מספר שעות השינה, ולא לקצר אותו או להאריך אותו.
  - ג. על הנבחנים לכתוב שלוש סכנות המשותפות לקטע הקצר ולמאמר הקשורות לשעות שינה: שתי סכנות שהן מחלות וסכנה אחת שהיא אינה מחלה. (2x50%=100%)
שתי מחלות: סוכרת, יתר לחץ דם, מחלות לב; **סכנה שאינה מחלה:** השמנה
5. יש לענות על אחד מן הסעיפים א-ב.
  - א. – שעון פנימי שיש לכל אדם (100%)
  - ב. – כדי לעמוד בשינויים (100%)
6. **שאלת דעה אישית**
  - על הנבחנים להביע את דעתם בנוגע לטענה כי בני הנוער סובלים ממחסור בשעות שינה במהלך השבוע בשל השעה המוקדמת שבה הלימודים מתחילים, לנמק את דעתם, ולהביא דוגמאות לדבריהם. (100%)
לדעתי, בני נוער סובלים ממחסור בשעות שינה, אולם לא כולם מתחילים בשעה מוקדמת, ולכן יש רבים שמגיעים לאחר שישנו שנת איכות. לדעתי, הסיבה למחסור בשעות שינה אינה השעה המוקדמת שבה הם מתחילים ללמוד, אלא מה שהם עושים בלילות במקום לישון, בעיקר בילויים מחוץ לבית ומול המסך – משחקים או שיחות ברשתות החברתיות.

או:

אומנם הסיבה שבני נוער רבים ישנים מעט שעות תלויה, לדעתי, גם במה שהם עושים בלילות, אך ברור שאם היו דוחים את שעת תחילת הלימודים בבתי הספר, התלמידים היו קמים רעננים הרבה יותר, המורים היו מקבלים תלמידים קשובים, וכולם היו מרויחים מזה.

פרק שני – הבעה בכתב: ספרות (שאלה 7) או חיבור (שאלה 8)

7. סיפור קצר

פחד ואובדן / רונית לוינגר קוריאל עובדיה

א. (1) על הנבחרים להביא דוגמאות מן הקטע לכל אחת מן ההשפעות שהמספרת מתארת. (100%)
הטיפול בבית ובאחיותיה: "דאגנו לאחיות הקטנות. אתי טיפלה בדפנה בת התשע, ואני במיכל בת השש".
התפצלות המשפחה: "לא יכולנו לטפל גם באחי הקטן. הוא נלקח מאיתנו לבית דודתי ובקושי ראינו אותו".
הבדידות החברתית: "החברות הטובות נעלמו, והעצב היה לאורח קבוע".
הלכלוך והזוהמה שהצטברו בכל פינות הבית: "הבית המבריק וריח האקונומיקה דהו במהירות. הכיריים שינו את צבען, הסירים המצוחצחים, גאוותה של אימא, נעשו לדביקים ושחורים".
(2) על הנבחרים להסביר את הקשר בין השינויים הטרגיים בחיי המספרת ובין הפחד שהיא החלה לפתח מפני חרקים זמן קצר אחרי מות אימה. (100%)
לאחר מות אימה, המספרת החלה להבחין בשינויים סביבה: המשפחה התפצלה, היא חוותה בידוד חברתי, נאלצה לטפל באחיותיה, והדבר הבולט ביותר – הבית נעשה יותר ויותר מלוכלך. החרקים שהיא מזכירה בקטע – המקקים – באים מן הביוב, והם מסמלים זוהמה ולכלוך, בדיוק מה שהשתלט על הבית לאחר מות האם. על כן המספרת השליכה על המקקים את כל מה שקרה: הם הופיעו בשל הלכלוך, כלומר בשל מות האם. ובכל פעם שהיא ראתה אותם, הם הזכירו לה את מות אימה, שהייתה מנקה את הבית היטב, ומן הזיכרון המכאיב הזה נבע הפחד מהם.

ב. על הנבחרים לכתוב על סרט, על ספר או על מקרה ששמעו עליו, שבו אנשים נאלצים להתמודד עם שינויים קשים שחלו בחייהם, לספר על השינויים, על הסיבות לשינויים ועל הדרך שבה האנשים התמודדו עם השינויים. (100%)

דוגמה לתשובה:

לא מזמן ראיתי סרט קצר על אישה קשישה שצריכה לעבור לגור בבית אבות מפני שבני משפחתה אינם רוצים שתגור לבד בלי השגחה. היא פוחדת מן המעבר, היא אינה מסתגלת למצב, היא בוכה ומדברת אל עצמה. אולם ילדיה מנסים לעזור לה להתמודד עם המשבר: הם לוקחים אותה לראות את המקום ולהכיר את האנשים שם. ואכן, היא פוגשת אנשים בני גילה, משוחחת איתם ומבינה שהם סובלים מאותן הבעיות. זה גורם לה להזדהות איתם ומקל את הקשיים שלה, כי היא מרגישה שהיא לא לבד. לאחר כשבוע רואים אותה יושבת ומשחקת משחקי קלפים עם החברים החדשים שלה, וכבר אפשר לראות שהיא מרוצה מן השינוי.
הערה למעריך: יש לקבל תשובות אחרות.

8. חיבור

על הנבחן לכתוב חיבור על פי המטלה בשאלון.

כתיבת חיבור עברי מבוססת על המיומנויות הנרכשות על פי תוכנית הלימודים.
על התלמיד לכתוב חיבור על פי:

- (1) תוכן: הבנה של הנושא (כתיבה עניינית בלי סטיות מן הנושא) (35%)
- (2) פיתוח רעיון, הנמקה לצורך שכנוע, היעדר סתירות פנימיות (30%)
- (3) מבנה: חלוקה לפסקאות וקישור הולם בין הפסקאות (ארגון הגיוני של הכתוב) (15%)
- (4) לשון: תקינות הלשון, אוצר מילים מגוון, כתיבה ברורה (15%)
- (5) תחביר נכון ופיסוק הולם (5%)

יש לציין שאין להעריך את הכתיבה על פי רגשות, דעות והשקפות, אלא על פי הקריטריונים המפורטים בסעיפים (1)-(5).

פרק שלישי – לשון

חלוקת הנקודות החדשה היא:

חלק א – 9 נקודות

חלק ב – 6 נקודות

חלק ג – 4 נקודות

חלק ד – 6 נקודות

25 נקודות

חלק א – הפועל (9 נקודות)

שאלה 9: ניתוח פעלים – מספר הפריטים הנכונים – 9 (יש לבחור 3 מן המשפטים א-ה).

א. (1) ח-ש-ב	ד. (1) פ-ג-ע
(2) פיעל	(2) פעל (קל)
(3) חשוב (חשוב)	(3) להיפגע
ב. (1) ח-ז-ק	ה. (1) ס-כ-ן
(2) הופעל	(2) פיעל
(3) החזקתי	(3) מסתכנים
ג. (1) ע-ר-ב	
(2) פועל	
(3) ערבו	

חלק ב – שם העצם (6 נקודות)

שאלה 10: מיון שמות – מספר הפריטים הנכונים – 4.

על הנבחן לבחור בארבע מן המילים המודגשות בקטע הנתון, ולמייין אותן לפי דרכי התצורה שלהן. (4 נקודות)

שורש ומשקל	בסיס וצורן סופי	שאלה מלעז
מחסור הירדמות	חשיבות הדרגתי	אנרגייה טמפרטורה

יש לבחור באחת מן השאלות 11-12. (2 נקודות)

שאלה 11: מילה יוצאת דופן מבחינת השורש – מספר הפריטים הנכונים – 2.

- חשודים
- ח-ד-ש

שאלה 12: מספר הפריטים הנכונים – 2.

- קירות חשופים
- טופסי בחינה

חלק ג – שם המספר (4 נקודות)

שאלה 13: (יש לענות על **אחד** הסעיפים א-ב).

שים לב: שאלה זו נבדקת באחוזים.

א. (1) שתיים עשרה

(2) שמונה עשר

ב. (1) עשרים ושתיים

(2) שבעה

חלק ד – מילות קישור (6 נקודות)

שאלה 14: (יש לענות על **שניים** מן הסעיפים א-ג).

שים לב: שאלה זו נבדקת באחוזים.

א. אף על פי ש

ב. כדי

ג. לכן